

Commission was opgesteld, aangegeven in een ordonnantie van van Mook d.d. 1 juni '46.¹ Wij citeren artikel 1:

'Onder oorlogsmisdrijven worden verstaan feiten, welke een schending opleveren van de wetten of gebruiken van de oorlog, in oorlogstijd begaan door onderdanen van een vijandelijke mogendheid dan wel door vreemdelingen in dienst van de vijand, zoals' –

en daarop volgde een opsomming van 33 oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de menselijkheid waaraan Japanners (of 'vreemdelingen', d.w.z. Koreanen of Formosanen) zich in de door hen bezette gebieden hadden schuldig gemaakt. Aan die 33, in Parijs vastgesteld, waren er nog 6 toegevoegd waartoe het in bezet Indië was gekomen, nl.

'ongewettigde massa-arrestatie;
 slechte behandeling van geïnterneerde burgers of gevangenen;
 het op gruwzame wijze doen uitvoeren of uitvoeren van executies;
 het niet verlenen van hulp of het beletten van hulpverlening aan schipbreukelingen;
 opzettelijke onthouding van geneesmiddelen aan burgers;
 het, in strijd met de voorwaarden van een wapenstilstand, begaan van vijandelijkheden dan wel het aanzetten tot en het verschaffen van inlichtingen, gelegenheid of middelen daartoe aan anderen' –

dat laatste punt was gebaseerd op de eerste toen beschikbare gegevens, waaruit bleek dat het Japanse militaire bestuur op Java in strijd met de voorwaarden van de wapenstilstand de Republiek 'gelegenheid' had verschaft en haar oprichters had 'aangezet' tot het begaan van 'vijandelijkheden' tegen Nederland. Overigens: dat aanzetten is tenslotte aan geen enkele Japanner ten laste gelegd – wèl zijn er vier veroordeeld wegens het deelnemen aan de gevechten tegen Nederland (alleen al op Java en Sumatra hebben meer dan *elfhonderd* Japanners dit gedaan).

Van belang was nog dat in een tweede, eveneens op 1 juni '46 uitgevaardigde ordonnantie² o.m. bepaald werd dat oorlogsmisdrijven met de dood konden worden bestraft en dat het begaan van een oorlogsmisdrijf door een ondergeschikte ook kon leiden tot de bestraffing van zijn meerdere. 'Degene', aldus artikel 9,

¹ Tekst: *Staatsblad van Nederlands-Indië*, 1946, no. 44. ² A.v., no. 45.